

kedvéért a tanmenetek kivatalos kiadása látszott szükségesnek. E hivatalos tanmenetek akként jöttek létre, hogy az egyes intézetek 1911 nov.—1912 júl. 1. között min. rendeletre elkészítették a tanmeneteket; ezek alapján a miniszterium által megbízott tk. tanárok és gyakorlóisk. tanítók új tanmeneteket szerkesztettek; ezeket ismét külön szakbizottságok tárgyalták, végül felülvizsgálták. Az így kiadott tanmenet óráról-órára kijelöli a tanítás anyagát, más tárgyakkal és a népiskolával való kapcsolatát, a tanszereket, írásbeli dolgozatok számát és tárgyait, kötelező és ajánlott olvasmányokat, biztosítani akarja az egyes szaktárgyak keretében a népisk. tantárgyak módszeres feldolgozását, a mai háborúból vont erkölcsi, közgazdasági és honvédelmi tanulságok értékesítését. A gyakorlati foglalkozást hangsúlyozva, arra akar utat mutatni, hogy a tanítónevelésnek nem ismeretek felhalmozására kell törekednie, hanem «az ismeretek megszerzésével járó lelki erők és képességek fejlesztésére». Célját a min. rendelet szerint főként abban kell látnunk, hogy nemcsak egy-egy testületnek, hanem az egységes célra törekvő valamennyi intézetnek a munkáját egybehangzóbbá tegye. Ez a szabályozás nem célozza a tanárok egyéniségének megkötését, mert ennek «a tanításra kitűzött kérdés feldolgozásában az egy óra keretén belül eső tanítói eljárás egészében» kell nyilatkoznia. A tanmenet «nem egyéb, mint tételezett tanterv, vagyis a legmagasabb közoktatásügyi tekintetből kitűzött tanítási célnak intézményes biztosítéka». E felfogással a miniszter úr a tanmenet alkalmazását e tanévtől kezdve teljes egészében és kötelezően elrendelte, megengedte azonban, hogy helyi tanmenetek készüljenek az egyes intézetek székhelyének sajátos viszonyai szerint. A gyakorló-iskola részletes tanmenete egyúttal más, osztatlan népiskolák számára is vezérfonalul használható.

A tanszerek, a kötelező, ajánlott és önképzőköri olvasmányok jegyzéke a «Laboratoriumok. Praktikumok» c. harmadik részzel együtt osztályonként és tárgyanként felsorolja a tanítás segédeszközeit. E jegyzékeket három ülésen tárgyalniok kell a tanári karoknak az intézet tanulmányi életébe való egyidejű és egységes beillesztés céljából.

i. s.

HAZAI LAPOKBÓL.

Akadémiai Értesítő (1916 jún.—júl., 318—9. f.) közli a Gorove-jutalomért pályázó hét munka bírálatát. Eszerint a pályakérdés az értelmi és erkölcsi nevelés viszonyára vonatkozott, tehát ama neveléstudományi részletkérdés nyugodt és beható tárgyalását kívánta, hogy az értelmi és erkölcsi nevelés kölcsönhatása mikép biztosíthat igazi sikert. A pályázók

általános pedagógiai alapvetést igyekeztek adni, holott ezt az alapjában véve lélektani kérdést abban az irányban kellett volna mélyíteniök, hogy az értelmi megismerés és az erkölcsi értékek felismerése s ezeknek a pszichében aktív energiákká való átalakítása mily eszközökkel érhető el legelőszérűbben. E tekintetben egyik munkát sem ítélték a bírálók (Pauler Ákos és Fináczy Ernő) a jutalomra érdemesnek, de megjegyzik, hogy csaknem valamennyi szerző komoly törekvést árul el és remélhető, hogy megfelelő elmélyedéssel értékesebb eredményt is hozhat létre. — A pályaművek száma azt mutatja, hogy a teljesen időszzerű kérdés felkeltette a kíváncsatos érdeklődést és hogy a pedagógiai problémákkal való foglalkozásra nagyobb a hajlandóság, mint amekkorát általában ismerünk. A bírálatnak némelyik munka egyes részeitől szóló elismerő szavai ugyanúgy, mint a filozófiai pályaművek bírálatai pár év óta azt a gondolatot erősítik meg, hogy a buzdítás céljából kíváncsatos volna módot találni a jobbacskák munkák szerzőinek a megismerésére is. A bírálatok többnyire felemlítik, hogy a szerzők fiatalságát észlelték a munkákban; a fiatalokat személyesen kell ismerni, hogy vezetni lehessen őket. Történeti szempontból feljegyzésre méltó, hogy újabban többször jelenik meg az akadémiai pályaművekben Böhm és Schneller hatása.

Család és Iskola (13., 14., 15. sz.). *Lux Gyula* közvetlen tapasztalataiból ír a harctéren levők lelkiüteméről. Megfigyeléseiből fontos, amit a vallásos érzületről mond: imádkoznak sokan, de azért nem lehet azt mondani, hogy «a vallásos élet a háborúban mélyebb gyökeret vert s a már homályosulni kezdő vallásosság új életre kelt volna; ellenkezőleg, a vallásos érzület a maga legmélyebb alapjaiban határozottan lerombolódt». Nagyon is ránk tartozik az is, amit az idegrendszer szerepéről meg a műveltség okozta különbségekről, az alárendelt helyzetű tanult ember lelkiállapotáról, a bajtársi érzelmekről stb. mond. Tömerdek apró vonásból alakul majd ki az a közlélek, amely a háború után a hazatérő katonák szavából, életéből az itthonlevőket is eltölti s amelynek alapos ismerete és nevelői szempontból való mérlegelése nélkül megint csak idegenül áll majd az iskola az étellel szemben! Ezért lett volna fontos, hogy a közlélek alakulásának apró-cseprő mozzanatait is megfigyeljük és feljegyezzük. S ezért hasznosak Lux Gy. közlései is.

Egészség (5. sz.). *Bozóky Endre* az Orsz. Közegészségi Egyesület iskolaegészségügyi szakosztályában nyilvános megvitatás bevezetéséről bírálatot mondott az Orsz. Testnevelési Tanács hivatalos kiadványáról: *Kmettyó J.-nak* «Az iskolai testi nevelés reformja» c. munkálatáról. Ellene szól annak, hogy a nevelő testgyakorlás kötelezettségét törvény mondja ki; elég, ha a tanterv szabályozza; lehetetlen a szülőket arra szorítani, hogy a felmentett tanulókat külön órákon az iskolaorvos és a testnevelő tanár vezette gyógytornagyakorlatokra küldjék, mert az orvosválasztás a bizalom dolga; aggályos volna a testgyakorlás miatt az elméleti órákat apasztani vagy a kötelező heti óraszámot négygel emelni. Rámutat B., hogy a javaslatok jórésze hatalmi kérdésekkel, t. i. a tornatanítók iskolai hatalmának a kérdésével kapcsolatos. Általában súlyosnak és egyoldalúnak tartja